

DOI 10.31718/2077-1096.22.3.4.187

УДК:378.147:616.314

Іленко Н.М., Бойченко О.М., Іленко-Лобач Н.В.

ШЛЯХИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ НА КАФЕДРІ ТЕРАПЕВТИЧНОЇ СТОМАТОЛОГІЇ ПДМУ

Полтавський державний медичний університет

Сучасна медична освіта зазнає значного впливу загальнонаціонального карантину, який вніс своє коригування у розвиток усіх галузей суспільства. Неможливість проводити повноцінні заняття в межах аудиторії навчального закладу сприяла більш широкому впровадженню дистанційної форми навчання. Згідно із законом України «Про вищу освіту» дистанційна освіта має офіційний статус самостійної форми навчання нарівні з очною, заочною та екстернатом. Якісно продовжити навчальний процес під час карантину дозволяють сучасні платформи та сервіси. Так, створені для швидкого обміну новинами та повідомленнями ще на початку минулого навчального року групи у Viber наразі органічно вплітаються у навчальний процес. Викладачі кафедри терапевтичної стоматології активно застосовують месенджер Viber у випадках, коли виникають проблеми у долученні студентів до електронних курсів та наданні допомоги. Для проведення дистанційного навчання викладачами кафедри активно використовуються сервіси платформи Zoom. Безкоштовний сервіс зі зрозумілим інтерфейсом дозволяє брати активну участь в on-line зустрічах. Завдяки можливості ділитися трансляцією екрану кожен учасник може надати свою інформацію, що дозволяє підтримувати зворотній зв'язок зі студентами. В Zoom просто подавати новий матеріал, зокрема презентації, перевіряти його засвоєння студентами. Чат дозволяє ставити питання, писати коментарі під час заняття. Завдяки контролю за чатом можна додавати або видаляти учасників, надавати право голосу, доступ до екрану, окремий зв'язок. Подібні заняття сприяють розвитку комунікативних навичок. Можна запланувати дату проведення конференції [2]. Запис конференції зберігається в окремій папці. Крім того, використовуючи платформу Zoom, під час карантину проводяться засідання кафедри, засідання наукової студентської групи, тощо. Викладачі кафедри активно беруть участь у роботі різних конференцій, засіданнях вченої ради з використанням платформи Zoom. Онлайн-навчання не дає практичних умінь та навичок. Це спонукало до пошуку наочних прикладів та можливостей демонструвати здобувачам вищої освіти роботу з фантомами та пацієнтами у форматі дистанційних занять. Деякі можливості в цьому напрямку надає платформа Youtube. Велика кількість кореспондентів забезпечує цій платформі практично неосяжне різноманіття роликів налюбі теми до перегляду здобувачам вищої освіти. По-перше, це професійно зроблені навчальні фільми. По-друге, це ролики, спеціально створені як викладачами, так і студентами для пояснення та наочного представлення окремих понять, способів використання обладнання чи стоматологічного аксесуара, механізмів дії лікарського засобу, тощо. Третю групу роликів, що їх можливо використовувати для навчального процесу, складають рекламні ролики фірм, що виробляють стоматологічну продукцію чи обладнання. Четверта група роликів на платформі Youtube складають відеолекції та презентаційні ролики, виставлені викладачами різних навчальних закладів. Враховуючи зазначене вище, можна визначити основні шляхи розвитку системи дистанційного навчання: створення різноманітних програм дистанційного навчання; збільшення кількості відкритих навчальних дистанційних масових курсів; поєднання переваг системи дистанційного навчання із очною формою навчання тощо. Дистанційні технології у викладанні дисципліни «Терапевтична стоматологія» для підготовки спеціальності 221 «Стоматологія» дозволяють: докорінно змінити організацію процесу навчання здобувачів освіти, формуючи в них системне мислення; раціонально організувати пізнавальну діяльність під час навчально-виховного процесу; використовувати комп'ютери з метою індивідуалізації навчального процесу та звернутися до принципово нових пізнавальних засобів.

Ключові слова: дистанційне навчання, стоматологія, медична освіта, онлайн навчання

Сучасна медична освіта зазнає значного впливу загальнонаціонального карантину, який вніс своє коригування у розвиток усіх галузей суспільства. Неможливість проводити повноцінні заняття в межах аудиторії навчального закладу сприяла більш широкому впровадженню дистанційної форми навчання.

Згідно із законом України «Про вищу освіту» дистанційна освіта має офіційний статус самостійної форми навчання нарівні з очною, заочною та екстернатом [1].

Дистанційне навчання – це сучасний спосіб отримання якісної освіти із використанням комп'ютерних та інших сучасних інформаційних

технологій, що надає змогу здобувачам вищої освіти навчатися на відстані, а в даний час пандемії та введеного карантину без відвідування аудиторії зі скупченням людей. Під дистанційним навчанням розуміється індивідуалізований процес набуття знань, умінь, навичок і способів пізнавальної діяльності людини, який відбувається, в основному, за опосередкованої взаємодії віддалених один від одного учасників навчального процесу у спеціалізованому середовищі, яке функціонує на базі сучасних психолого-педагогічних та інформаційно-комунікаційних технологій. Реалізація дистанційного навчання дозволяє вирішити низку питань: доступність до

різноманітних навчальних ресурсів; розвиток творчих та інтелектуальних здібностей здобувача за допомогою відкритого і вільного використання всіх освітніх ресурсів і програм, у тому числі доступних в Інтернеті. Основними перевагами дистанційного навчання визнано екстериторіальність, синхронний і асинхронний режими взаємодії учасників навчального процесу: викладач - здобувач, викладач - навчальна група, а також забезпечення доступності й безперервності освіти впродовж життя.

Якісно продовжити навчальний процес під час карантину дозволяють сучасні платформи та сервіси. Так, створені для швидкого обміну новинами та повідомленнями ще на початку минулого навчального року групи у Viber, наразі органічно вплітаються у навчальний процес. Викладачі кафедри терапевтичної стоматології активно застосовують месенджер Viber у випадках, коли виникають проблеми у долученні студентів до електронних курсів та наданні допомоги. Для проведення дистанційного навчання викладачами кафедри активно використовуються сервіси платформи Zoom. Безкоштовний сервіс зі зрозумілим інтерфейсом дозволяє брати активну участь в on-line-зустрічах. Завдяки можливості ділитися трансляцією екрану кожен учасник може надати свою інформацію, що дозволяє підтримувати зворотній зв'язок зі студентами. В Zoom просто подавати новий матеріал, зокрема презентації, перевіряти його засвоєння студентами. Чат дозволяє ставити питання, писати коментарі під час заняття. Завдяки контролю за чатом можна додавати або видаляти учасників, надавати право голосу, доступ до екрану, окремий зв'язок. Подібні заняття сприяють розвитку комунікативних навичок. Можна запланувати дату проведення конференції [2]. Запис конференції зберігається в окремій папці. Крім того, використовуючи платформу Zoom, під час карантину проводяться засідання кафедри, засідання наукової студентської групи тощо. Викладачі кафедри активно беруть участь у роботі різних конференцій, засіданнях вченої ради з використанням платформи Zoom.

Також на кафедрі використовується платформа Google Classroom — це сервіс, дозволяє організувати онлайн-навчання, використовуючи відео-, текстову та графічну інформацію. Викладач має змогу проводити тестування, контролювати, систематизувати, оцінювати діяльність, переглядати результати виконання завдань, застосовувати різні форми оцінювання, коментувати й організовувати ефективне спілкування зі здобувачами в режимі реального часу. Основним елементом Google Classroom є групи. Функціонально групи студентів нагадують структурою форуми, оскільки вони дозволяють користувачам легко відправляти повідомлення іншим користувачам. Завдяки сервісу для спілкування Hangouts студенти та викладачі мають змогу вести онлайн-бесіди в режимі реального часу з

комп'ютера або мобільного пристрою, учасники команди можуть показувати свої екрани, дивитись і працювати разом над усім. Також платформа дозволяє за допомогою Google-форм збирати відповіді учнів і потім проводити автоматичне оцінювання результатів тестування.

З точки зору теоретичного навчального матеріалу, для проведення лекцій, консультацій, виконання домашніх завдань дистанційної системи цілком вистачає. Але для медичної освіти онлайн-навчання має великий недолік, адже не дозволяє навчити студента практичних навичок, а вони вкрай важливі для майбутнього медика. Це спонукало до пошуку наочних прикладів та можливостей демонструвати здобувачам вищої освіти роботу з фантомами та пацієнтами у форматі дистанційних занять. Деякі можливості в цьому напрямку надає платформа YouTube. Велика кількість кореспондентів забезпечує цій платформі практично неосяжне різноманіття роликів налюбі теми до перегляду здобувачам вищої освіти матеріали з дисципліни. По-перше, це професійно зроблені навчальні фільми. По-друге, це ролики спеціально створені як викладачами, так і студентами для пояснення та наочного представлення окремих понять, способів використання обладнання чи стоматологічного аксесуара, механізму дії лікарського засобу, тощо. Третю групу роликів, що їх можливо використовувати для навчального процесу, складають рекламні ролики фірм, що виробляють стоматологічну продукцію чи обладнання. Четверта група роликів на платформі YouTube складають відеолекції та презентаційні ролики, виставлені викладачами різних навчальних закладів [3].

Навчальне спілкування нашими викладачами активно проводиться у Skype, Telegram, WhatsApp, електронною поштою та звичайним мобільним зв'язком. Так, колектив кафедри намагається підібрати зручний для кожного студента вид зворотного зв'язку.

Завдяки сучасним технологіям упроваджено доступ до навчальних матеріалів на сайт-сторінці кафедри, де завантажені кейси з методичними рекомендаціями лекцій навчальної дисципліни «Терапевтична стоматологія» і прикріпленими до них мультимедійними презентаціями. На сторінках кафедри студенти можуть знайти для користування методичні розробки з усіх тем практичних занять, відповідно до плану, тематичні тестові завдання й алгоритми їх розв'язання. Студенти можуть користуватися для підготовки до занять переліками контрольних питань, питань для складання підсумкових модульних контролів, семестрово-підсумкової атестації тощо. У вільному доступі для студентів викладено бази завдань Центру тестування минулих років. На сторінці кафедри розміщено нормативно-правову базу, що регламентує діяльність лікаря-стоматолога, правила оформлення звітної медичної документації лікаря-стоматолога.

Для вдосконалення здійснення поточного контролю в умовах дистанційної освіти співробітники кафедри терапевтичної стоматології підготувати низку тематичних ситуаційних задач та тестових завдань для комп'ютерного тематичного тестового контролю знань здобувачів вищої освіти. Тематичний тестовий контроль в процесі засвоєння матеріалу практичних занять дає можливість викладачу зробити висновок про рівень оволодіння студентами теоретичних знань, і відповідно, прийняти рішення щодо рівня навчальних досягнень студентів групи з конкретної тематики дисципліни.

Результати тестування є не тільки об'єктивним показником рівня засвоєння студентами частини дисципліни, але і показником якості роботи викладача. Постійний аналіз та діагностика знань дозволяє впливати на студентів, мотивуючи їх отримувати нові знання, а отже, збільшувати їх активність, самостійність і цілеспрямованість в процесі навчання [4].

На жаль, дистанційне навчання ніколи не замінить живого спілкування викладача і студента. Викладач не може перевірити чи здобувач особисто виконує завдання, тому підсумковий контроль якості отриманих знань доцільно проводити на очній сесії. Тривале дистанційне навчання призводить до погіршення здатності у здобувачів освіти до точного формулювання та висловлювання власної думки та підтримки дискусій. Також воно може трансформуватися не на систематичне навчання, а на постійне відтермінування виконання завдань, перекладання відповідальності на інших. Тому, дистанційна освіта вимагає надзвичайної самоорганізованості, вміння розподіляти свій час. [5].

Враховуючи зазначене вище, можна визначити основні шляхи розвитку системи дистанційно-

го навчання: створення різноманітних програм дистанційного навчання; збільшення кількості відкритих навчальних дистанційних масових курсів; поєднання переваг системи дистанційного навчання із очною формою навчання тощо. Дистанційні технології у викладанні дисципліни «Терапевтична стоматологія» для підготовки спеціальності 221 «Стоматологія» дозволяють: докорінно змінити організацію процесу навчання здобувачів освіти, формуючи в них системне мислення; раціонально організувати пізнавальну діяльність під час навчально-виховного процесу; використовувати комп'ютери з метою індивідуалізації навчального процесу та звернутися до принципово нових пізнавальних засобів.

Література

1. Law of Ukraine "On Higher Education" No. 1556-VII of July 1, 2014 / Bulletin of the Verkhovna Rada 2(VVR). 2014. No. 37-38. Art. 2004.
2. Petrushanko TO, Nikolishina NM. Formuvannya profesiynykh kompetentnostey zasobamy komp'yuterno-orientovanykh tekhnolohiy na kafedri terapevtychnoyi stomatolohiyi [Formation of professional competences by means of computer-oriented technologies at the Department of Therapeutic Dentistry]. Materials of the educational and scientific conference with international participation - Realities, problems and prospects of higher medical education. Poltava 2021. P. 209-210. (Ukrainian).
3. Chekalovska GZ. Osoblyvosti dystantsiynoho navchannya studentiv vyshcheykh navchal'nykh zakladiv [Peculiarities of distance learning of students of higher education institutions]. Problems and prospects of implementation and implementation of interdisciplinary scientific achievements: materials of the International science and practice conf. Kyiv, June 12, 2020. p 19-22. (Ukrainian).
4. Medynska SI. Testuvannya yak zasib orhanizatsiyi ta realizatsiyi dyferentsiatsiyi navchannya pry vykladanni inozemnykh mov u nelinehivistychnomu ZVO [Testing as a means of organizing and implementing differentiation of learning in teaching foreign languages in a non-linguistic university]. Bulletin of the Dnipropetrovsk Alfred Nobel University. Series "Pedagogy and Psychology". - Dnipropetrovsk: MNIM, 2011. P. 71-82 (Ukrainian).
5. Mileryan VS. Model specialista vyshoi osvity [Model of a specialist of higher education]. II All-Ukrainian scientific and methodical conference. "Current state of higher education in Ukraine". Abstracts of reports. K: VC "Kyiv University" 2000 . P.78-80. (Ukrainian).

Summary

APPROACHES IN PROVIDING HIGHLY EFFECTIVE DISTANCE LEARNING AT THE DEPARTMENT OF THERAPEUTIC DENTISTRY, POLTAVA STATE MEDICAL UNIVERSITY

Ilenko N.M., Boychenko O.M., Ilenko-Lobach N.V.

Key words: distance learning, dentistry

Modern medical education is significantly affected by the nationwide quarantine that has made adjustments to the development and functioning in all sectors of society. Inability to conduct offline full-fledged classes at educational settings contributed to the wider implementation of distance education.

According to the Law of Ukraine "On Higher Education", distance education has the official status of an independent form of education on a par with full-time, extramural and externships.

Modern platforms and services allow educators to continue the educational process at high quality levels during quarantine. Thus, groups in Viber, created for quick transmission of messages at the beginning of the last academic year, are now organically woven into the educational process. The educators at the Department of Therapeutic Stomatology actively use the Viber messenger in cases where there are problems in joining students to electronic courses and providing assistance. The department staff actively uses the services of the Zoom platform to conduct distance learning. Free service with a clear interface enables to actively participate in online meetings. The option of screen sharing allows each participant to receive and contribute their own information to group discussion thus maintaining feedback. In Zoom, it is easy to submit new material, in particular presentations, and check its assimilation by students. The chat can be used for asking quick questions and writing comments during the class. By controlling the chat, educators can add or remove participants, give the right to vote, access to the screen, separate communication. Such classes also foster the communication skills. You can plan the date of the conference [2]. The recording of the conference can be stored in separate folders. In addition, using the Zoom platform, we can hold department meetings, scientific student group meetings, etc. The department staff actively participates in

various conferences, meetings of the academic councils using the Zoom platform.

Nevertheless, online education cannot provide the proper question of practical skills. This prompted the search for visual examples and opportunities to demonstrate working with phantoms and patients in the format of distance learning to medical and dental students. Some opportunities in this direction are provided by the YouTube platform. A large number of correspondents provide this platform with an almost immeasurable variety of videos on different topics for students to view materials on the discipline. The videos are specially created for both teachers and students to explain and demonstrate certain concepts, ways of using equipment or dental accessories, the mechanism of action of a medicinal product, etc. Taking into account the above mentioned, we can determine the main ways of the development of the distance learning system: creation of various distance learning programs; increasing the number of open access and free educational distance mass courses, etc. Distance technologies applied in teaching the discipline "Therapeutic Dentistry" enables to enrich the medical training, foster systemic thinking, and to design more flexible student-centred approach.

DOI 10.31718/2077-1096.22.3.4.190

УДК 378:147-057.875

Муравльова О.В., Дворник І.Л., Литовченко І.Ю.

НАУКОВО-ДОСЛІДНА РОБОТА СТУДЕНТІВ: ПЕРСПЕКТИВИ ВЗАЄМОДІЇ КЛІНІЧНИХ КАФЕДР

Полтавський державний медичний університет

Науково-дослідна робота забезпечує формування у здобувачів вищої освіти наукового світогляду, особистісного зростання, надає досвід та навички дослідницької роботи. В рамках співпраці кафедр медичного та стоматологічного факультетів Полтавського державного медичного університету під керівництвом викладачів була проведена дослідницька робота на тему: «Психологічне дослідження пацієнтів, хворих на цукровий діабет». Були проведені обстеження основної групи в кількості 50 осіб. Пацієнти знаходились на стаціонарному лікуванні в ендокринологічному відділенні КП «Полтавська обласна клінічна лікарня ім. М.В. Скліфосовського ПОР», з цукровим діабетом 1 та 2 типу. Клінічне обстеження основної групи включало в себе суб'єктивне (скарги, анамнез хвороби, анамнез життя) та об'єктивне (загальний огляд, status localis) дослідження. Контрольну групу склали здобувачі вищої освіти - 50 респондентів. Кожній групі була запропонована анкета, яка включала в себе запитання з Мінесотського багатопрофільного особистого опитувальника за Дж.Тейлор (1953). Респондентам пропонували швидко, не замислюючись над відповіддю, відповісти на 50 запитань – «так» чи «ні». Кожна відповідь, що співпадала з ключем опитувальника, оцінювалась в один бал. Сумарна оцінка загальної тривожності складалась з соматичної, соціальної та нейрогенної напруги і оцінювалась за декількома рівнями тривожності – від низького до дуже високого. Інтенсивне залучення здобувачів вищої освіти до науково – дослідної роботи позитивно впливає на формування у них навичок самостійної роботи з пацієнтами, набуття професійної компетентності в цілому. Застосування елементів дослідної роботи у навчально-методичному процесі клінічних кафедр університету підвищує ефективність навчання. Це стимулює майбутніх лікарів до набуття нових знань та навичок, а також сприяє підвищенню професійного рівня науково-педагогічних працівників, що дозволяє досягати якісної освіти.

Ключові слова: цукровий діабет, загальна тривожність, науково-дослідна робота, співпраця кафедр, здобувачі вищої освіти.

Зв'язок з науковими програмами, планами та темами. Дана робота є фрагментом науково-дослідної роботи кафедри ендокринології з дитячими інфекційними хворобами та кафедри терапевтичної стоматології Полтавського державного медичного університету на тему «Розробка патогенетичної профілактики патологічних змін у порожнині рота осіб із внутрішніми хворобами» (№ державної реєстрації 0121U108263) у якій автори є співвиконавцями.

Вступ

Сучасні тенденції у вищій освіті України зумовлюють пріоритетні завдання з підготовки кваліфікованого спеціаліста, який повинен бути конкурентним на ринку праці, здатним до ефективної праці на рівні світових стандартів, професійно компетентним, готовим до постійного особистісного зростання. Використовуючи інтегрований підхід до навчання в якісній освіті ми охоплюємо сучасні технології, командну професійну працю [1,2].

Використовуючи знання для опанування клінічних випадків, здобувачі вищої освіти можуть

краще засвоїти теоретичний матеріал і формувати основи клінічного мислення при вивченні декількох дисциплін. Це дає змогу засвоювати анатомічну термінологію, створює базу для подальшого вивчення різних дисциплін і дає можливість теоретичної підготовки в професійній діяльності. Поєднання теоретичного матеріалу з елементами дослідницької роботи дає можливість викладачеві оцінити методику викладання, знайти недоліки і допомогти в покращенні і вдосконаленні навчального процесу.

Запровадження міжнародних стандартів медичної освіти спонукає до розробки та впровадження сучасних науково-педагогічних підходів у